

FÜGGETLEN LAPOK

Megjelennek minden nap.

Az előfizetési pénzek
s a lap kézbesítését illető minden tárgyak
a kiadó hivatalhoz (Első magyar egye-
sületi könyvnyomda, 3 korona-utca, 18
sz. a.) intézendők.
Börmentetlen levelek el nem fo-
gadtnak.

Előfizetési ár:

egész évre 20 frt., félévre 10 frt., ne-
gyedévre 5 frt.
Bejelentési díj 6-hasabos petit-sor
3r. helyedj mindenbejelentésért 30 kr.
A „nyilt-tér”-ben
4-hasabos petit-sor 20 kr.

Előfizetési felhívás.

Alólírt kiadáságnál előfizethetni

FÜGGETLEN LAPOKRA

a hétfői lappal együtt

egész évre 20 frt. — kr.
fél évre 10 „ — „
negyed évre 5 „ — „
havonként 1 „ 70 „

HÉTFŐI LAPOK

irodalmi és tanügyi heti közlönyre külön

egész évre 6 frt. — kr.
fél évre 3 „ — „
negyed évre 1 „ 50 „

IFJUSÁG LAPJÁRA

egész évre 4 frt.
fél évre 2 „
negyed évre 1 „

KÖZHASZNU KÖNYVTÁRRÁ

egész évre előfizetés 8 frt. — kr.
aláírás az egészre utófizetéssel — „ 50 „
minden iv ára képekkel — „ 10 „
gyűjtőnek 10 példányra egy ingyen jár.

A kiadó hivatal,
3 korona-utca, 18. szám.

EGYHAZI ÜGYEK.

Világi szózat.

Nagyvárad, decz utján.

November hó első felében történt, hogy Pesten a magukat régebben már katolicus érdekek képviselői gyanánt hirdető két lap tudósításokat közölt az itteni világiak szándékáról a kath. ügyben a cselekvés terére lépni.

Itt helyben igen jól tudjuk, mi kamarán s mi czézből kelteget el árma, de láttuk kegyetek igen óvatos tartózkodását ez ügyben, s hallgattunk mi is az ügy iránti tekintetből, hallgattunk annál könnyebben, mert lapjuk oly bizonyosnak hirdette még azon hó folytatában a tanácskozó püspöki kar munkálatainak közzétételét, hogy ezt túlbuzogón megzavarni hibának tartottuk volna.

De azóta ismét hetek teltek el, s kegyetek engedjék meg már most, hogy mint hazafi és egyházam érdekeit mélyen szívemen hordó katolicus a kötelesség-érzet ösztönzésével szóljak a dologhoz e lapokhoz mért hangon.

Volt-e Pesten valósággal a kath. ügyben püspöki tanácskozmány?

Megbocsássanak e kérdésért. Oly időben, midőn nincs többé a világon, midőn a diplomacia sem bír többé a titok fátyolába burkolózni; ily időben, hogy hetekig tanácskozmányok folyjanak testületben, nagy érdekű kérdések felett a nélkül, hogy annak tárgyaitól, szelleméről valami, de csak legkisebb is átszivárognon a közönség körébe — ez ma nem lehet.

Mi tehát a tanácskozmányokról híreket merő fictionak tartjuk s czélját valóban nem értjük, nem érthetjük.

Hogy a pestiek hitték s velük kegyetek is, azt szeretőik magunknak eltagadni, de nem lehet, s bizunk annyira őszinteségükben, hogy elhigyük, miszerint bona fide hitték kegyetek is.

Ma már tán kegyetek is megtértek e tévedésökből.

Ha volt volna tanácskozmány, akkor abból csak valami eredménykép eléállott volna, s akkor az nem lenne titok.

De midőn mi itt a dolgokat így látjuk, s a közönséget kőszá hírek által dupirozva gyanítjuk, engedjenek meg lapjuk érdekében is néhány komoly szót.

Lapjuk megindult élénk eszmecserét indítani a katolicus autonomia ezerágu szervezeti kérdéseiben

Előttök tehát a nagy közönségnek kelle állnia, mely e lapokból okulást, tanácsot, és felvilágosításokat várt.

Idő kelle s sok okulás, hogy elkészüljünk azon alkalomra, midőn majd a kérdések tüzetes megoldásához kell értelmesen szöllanunk, mert mi úgy hiszszük, hogy a mint ma már népre alkotmányt octroyálni nem lehet, úgy rólunk, nélkülünk egyházi szervezet sem állhat elő.

Mi tiszteljük az építkezők jogát az alkotásban, de valljon az előállított épületbe bemenjünk-e, ez már a mi jogunk, s ennek becsét érezzük.

Nekünk volt tehát szükségünk arra, hogy az emelendő épület minden részleteivel megismerkedjünk, önmagunkkal tisztába jöjjünk s előkészüljünk.

Ez eszmecsere s megvitatás leendett a leghatályosabb eszköz a nézetekben összhangzásra a törekvésben egységre jutni, s mi őszinte örömmel üdvözlöttük lapjunkt a legjobb időbeni fellépését.

De mennyire meglepettünk, midőn kegyetek a püspöki kar tanácskozmányainak indokából mély hallgatást hirdettek ki.

Jól van, gondoltuk, ez ugyan irántunk hiba, de pár hét nem a világ — ezt csak bevárhatjuk.

De már most az év is letelt s mi kegyetek csalódásait érezzük legalább is oly élkén, mint kegyetek.

És tudják-e, mi ezen bal s minden esetre tévesztett eljárásnak a következtése?

Az hogy az egyszer felélesztett figyelem és érdeklét kielégítést keres, s veszi azt a hol leli s ha ekkor olyan tanácsadókra téved, mint az „Elmélkedések az egyház reformok” féle utmutatások, azoké a felelősség, kik megvonták a józan kalauzólást a közönségtől.

Vessenek azért tüstént habozás nélkül véget e káros hallgatásnak.

Mi dicsérjük kegyetek szánlelkát, de bámuljuk hitöket, hogy minden oldalt vétek kielégíthetni eljárásukban.

Mi itt a katolicus ügyet világi vonatkozásaiiban másképp fogjuk fel. Elmondom miképp:

A mint az állam elszakadt az egyháztól, vagy mindeniknek felekezeti állást kell elfoglalni vagy a többi felekezeti önállóság is elmerül, mert a katolicusok szolgálása nem tür protestans szabadságot, vagy ha akarják ezt másképp kifejezni, a protestans szabadság nem türheti a katolicusok rabóságát.

S a felekezeti szervezkedés s annak attributumai körül nem a katolicus elemek egyik másik osztályának előjogairól, privilegiumairól, monopoliümáról lehet szó, de az egyetem közös jogáról az állam irányában.

Mi távol vagyunk azon szándéktól, hogy köröm hegyére akarnánk állítani a dolgokat, de ma már a trónok is kénytelenek oly doctrinákhoz szoktatni magukat, mely a jogemanatióknak forrását a néphez vezetni vissza, s azért úgy tartjuk, nem mondunk valami haeretikus eszmét, ha kimondjuk:

Miszerint a mint hiszszük a lelki hatalom égi kifolyását, egy a földiek kutfuje mi vagyunk, kiknek egyetemes oltalma, ereje s ha szükség vagyona is az egyedüli támpont, melyet az új idő az egyháznak fennhagyott.

Minél sebesebben ez új hajlékba vonulunk, annál könnyebben beköltözhetünk s csekélyebb bajoskodással fogunk bele férni.

POLITIKA, KÖZGAZD., PÉNZÜGY.

Tájékozás.

II.

Mindig és mindig csak azon panaszt halljuk bizonyos oldalról, minden változásokban elmondadni, hogy függetlenségünk

s önállóságunk veszve van, a közösiyges, a delegatiós Magyarország nem szabad Magyarország többé.

Csak 1848. és ennek teljessége birja helyreállítani nemzeti önállóságunkat, e nélkül nincs üdvösség a magyar földön.

De e panasz, melyet párttactica emel, egy résznel ámitás, más résznel, kik elhiszik, értetlenség.

Mert 1848 csak alapokat teremtett s elveket mondott ki.

És 1848 alapul tette a sanctio pragmaticát — tehát a birodalom szoros egységét, a Magyarország alkotmányos állásának megóvása mellett.

1848 épen olyan közösiyges, mint 1867.

1848 a delegatió helyett egy miniszterre bízta a közösiyges létező dolgokat, ki — mint Récesy — alig tudjuk, létező személy volt-e?

Hanem 1848 csak kimondotta az elveket a nélkül, hogy a gyökeresen átváltozott állapot következményeivel később megbirkózott volna.

Ujmutatást adott, mi közösiygy, de praecis nem fejtette ki. Ezt a jövendőnek tartotta fenn.

De e jövendő akkor zavaros és izgatott volt, s a rendezetlen állapotok csakhamar előteremték az erős összeütközések alkalmait. És mire került a dolog, tudjuk.

Most egészen másképp állunk.

Ki van mondva szabatosan: mi közösiygy.

Meg van szabva az arány, melylyel e közösiygyi kiadások fedezéséhez járul Magyarország.

Meg van szabva részesedésünk az államadosságok terheiben.

Ipar és kereskedelmi viszonyaink szerződésileg rendezve vannak Ausztriával.

Mennyire csak lehet tehát, az összeütközések alkalmá el van hárítva a jövendő elől, s mi sorsunkra bocsátva míg a közösökben egyenlő befolyással szabjuk meg az irányt, s adjuk a mértéket, itthon minden lehető beavatkozás nélkül fejthetjük nemzeti ügyeinket.

És épen e közösiygyes delegatiós rendszer alakjában fekszik önállóságunk legerősebb biztosítéka.

Mert a 1867-ki magyar alkotmány kényszerűsége hozta magával, hogy az osztrák tartományok öszesességének is hasonló autonóm alakot kelle parlamentjében felvenni, mint a mienk.

Az osztrák parlament tehát közösiygyi tekintetben épen oly jogviszonyban áll a közös kormányzathoz, mint Magyarország.

A birodalmi kormány ennelfogva nem lépheti át az elibe szorosán kijelelt vonala,

A.
rek mindinkább
rszéken nagy-
ra a londoni és
ányhoz intézett
hetőségekre ké-
ut Failly tbnok
ia lobogót, mi-
hajók nagyon
éhez: Olaszor-
aljon Menabre-
sítása. Vannak
mégis sikerülni
pedig a közép
prets és mások

trói írják az
ban a dolgok
talanokok egy-
okszággá fajult,
ismét izgatá-
bizonyos, hogy
tavaszra vár
sét.
esztő:
ÁLLY.

sz- és horidbergi árúk
választékos rakatárát,
hol a legjutányosabban vásárolhatni.
Az „Ifjuság Lapja” oct.—decemberi folyamából még teljes
számú példányokkal szolgálhatunk.
A kiadó-hivatal.

TÁRCZA.

Érsek-Ujvár ostroma.

Történeti rajz Tóth Mórtól.

Hol most rohanó mozdonyok madárröptü gyorsasággal futják a tereket, a kies Nyitravölgyön, a kis Nyitra vize folyásánál egy vár áll hajdan, — állt mondok, mert ma már romjai sem látszanak. Az elsőt köveket összeszedte a maradék, s belőle békés lakokat épített magának, a széles sánczokból pedig lecsapolta a vizet, s azt gyümölcsösökké alakította, s így az utának, ki most vaspályán röpülve a vonatvezénylő ajkairól idegen nyelven hallja lehanganzi e hajdan fontos hely nevét, bizonynyal nem fog eszébe jutni, hogy ez a történeti nevezetességű Érsek-ujvár, mely valaikor a megvívhatlan Komárommal egy rangban állott.

Hogy is emlékeznék! — Nincs jel, mi a régi dicsőség emlékkövét viselné. Nincs egy tárgy, mi a multat idézné fel emlékébe! Az utasok által neve is csak azért említettik, mert nekik 30 percz nyugodt idejü van a vonat; — mi alatt sietnek éhségüket lecsillapítani, és semmi esetre se méltatják egy tekintetre se a kis várost zug utcáival, s alacsony házaival, miknek köveit hajdan védve, számtalan jó magyar vitéz hullattá nemes vért.

Pedig még a 17-dik század közepén Érsek-ujvár hatalmas erősség volt — magasan felhánt fűdsánczai egy hatszegű csillagot képeztek, hat fokkal, melyek elnevezései alapítóik nevét viselték.

Az első fokot nevezék Császárfoknak, mely nyugotéjszaknak fektűtt, ennek irányában délkeletnek volt a Forgácsfok — ettől nyugatra a Fri-

gyes és Ernő bástyák; éjszakra pedig a Zserotin és Cseh fűdsánczok emelkedtek ki.

Két kapu nyílt az erősségbe; ezek közül a felső pozsonyi, az alsó pedig budai kapunak nevezetett. Ezen kapuhoz széles fahid vezetett, azon a mély viz árkon keresztül, mi az erősséget mintegy körülölelé, s mit a beleömlő kis Nyitra folyó szinig tölte szöke habjaival.

A vár nagy terjedelmű volt. A bele épített számos magánlakok, katonai laktanyák egész város alakját mutatták a szemlélőnek, melynek méltóságát emelték a Ferencz-rendiek kolostora s a vár terén Pázmán érsek által épített nagyszerű templom, magasra nyuló tornyaival.

Az erősségen túli vidék messze terjedő ingoványos lapály volt, hol sokszor a féktelen Vág s a rohanó kis Zsitva évszámra csapongott; — de mely féktelenség azon időben sokszor kivánatos volt, mert általa a vár csaknem megközelíthetlen lön.

Ellenkezőleg volt azonban az 1663 ik év nyarán, midőn a szárazság oly nagy volt, hogy a vár árkaí mind a mellett, hogy a zsilipek folytonosan zárva voltak, alig bírták megtelni a beléje ömlő kis Nyitra és Tormás folyóktól, miknek máskor duzzadt hullámai most csak egy kis silány csermely alakját mutatták.

Pedig nagy szükség volt volna az árvízre. Napról-napra agasztóbb hírek szárnyaltak veltő-végig a hazán; az őz hazaiak szomorú sejtelmel voltak eltelve a jövő iránt, s a fatalság csüggedt lemondással készítette fegyvereit, és sietett a harezterre, mely azon időben minden önfeláldozás mellett sem termelt babért a vitéz magyar homlokra.

Naponkint lehetett látni fegyveres csoportokat, melyek közel- és távolabb vidékről lúzódtak egy-egy fontosabb erősség védelmére, vagy valamely jelesebb főúr zászlói alá.

Mi okozta e szomorú sejtelmeket s szorgos készületeket?

A fényes kapu haragját II. Rákóczy

György önféjü lengyel-hadjárata miatt fejére vonván, uralkodásának a gyalui ütközet 1658. máj. 22 dikén életével együtt véget vetett.

A bécsi udvar, mely szeretett volna a kis, de azon időben nagy szerepet játszó Erdélyre magának befolyást szerezni, a porta által pórtolt Barcsay Ákos fejedelem ellen eszközölt a harezias Kemény Jánost, Rákóczy egykori kedvelt hadvezérét használta fel, s azt pénzzel, haderővel segítve, az erdélyi fejedelemségre bevitte. E cselekvény által végtelen nyomor áradt a két házára.

Ugyanis a hatalmas zultán a bécsi kormány ezen beavatkozása által a Zsitvatoroki béke megsejtését látva, mig egy részről Ali nagyvárad basának parancsot ad Kemény kiűzésére, másrésztől Achmed Girait százezer tatárral a szegény, pártoktól hányatott Erdélyre küldi.

Ezen pogány segítség azonban Barcsayra nézve későn jött, mert ő ez alatt Kemény János által elfogatva, minden ígért daczára a fejedelem emberei által izekre vagdaltatott.

A Nemezis azonban Keményt ezen hitetlen, önkényes tettéért csakhamar utólrte, mert Kucsuks basa által Nagyszöllősnél meglepetvén, tiszzerre nagyobb német seregével együtt tönkre veretett s maga is elesett.

Négy év alatt öt fejedelem s négy év alatt számtalan szomorú esemény, mely sok lett volna négy évtizedre is.

Az 1657 ik évben negyven ezer család öltötte fel a gyászt, kiknek a lengyel hadjáratban vagy apjuk, vagy valamely családtagjuk jutott tatár rabnágra.

Rá következő évben az egész ország öltötte fel azt, mert a nemes fejedelem, hazája javát szívéen hordva, a porta haragját megengesztelni óhajtvá, Rhédei javára lemondott a fejedelemségről.

Rhédei beiktatását majd mindjárt követte annak lemondása, s a rendek a fejedelmi székbe

a magányba vonult Rákóczyt hívák vissza s az ország örmreményekkel tekintett a jövrőbe.

De az örm nem volt tartós, mert Rákóczyval a kényszerűség ismét letéttette a fejedelemséget, mit utódjának Barcsaynak jellemtelenné gyanúsága után csak azért vett föl újlag, hogy jellemehez méltóan, mint hazája szabadságáért küzdő fejedelem, halhasson meg a gyalui csatatéren.

Ezután két fejedelem szinte egyszerre, — mig az egyik ármány áldozata lesz, a másik elkötvetett ármányát kiontott vérével fizeti vissza a bosszúálló sorsnak.

Apaí Mihály az ötödik fejedelem, kit a kényeszer ültetett a fejedelmi székbe, mely hármas sirhalmon és milliók siralmán épült; beiktatása tünepén még láthatá az égő falvak felcsapkodó lángját, mit a pártja erősítésére beküldött tatárok támasztottak a fejedelem, nem kis meglepetésére.

Mintha a gyámok vétkeért az árvékat büntetnék, ily igazságszolgáltatással jutott ki a két testvérországnak az igaztalan büntetés — örvétke nélkül.

IV. Mohamed jobban volt böszülve a megszegett kötés miatt, mintsem Erdély kizsákmánylása s felégetése kielégítette volna nagyraavagyó szívét; boszujának sokkal több kellett; több vér, több pusztulás, s egy helyett két ország feldulatlása.

Felriasztattak hát a szanzsákságok, kitűzetett a proféta zászlaja Küprili Achmed, az ujonnan kinevezett, alig 23 éves nagyvezér 150 ezer fegyveres élén s 120 nehéz ostromagyú kíséretében indult az igaztalan ítélet másik részének végrehajtására: — Magyarország meghódítására.

Pétevár és Eszék, két hatalmas végyár bukott el először, s midőn jul. 23-án a nagy vezér Budánál ütött táborn, vette hírül, hogy a krimi tatár khán fia Achmed Girai 100 ezer tatárral s annak öcsece Mahomed Girai 20 ezer kozákkal tábora után sietnek, s rövid időn egyesülnek hatalmas seregével.

a nélkül, hogy két parlament egyenlő jogkörét ne támadja meg.

Es e két parlament saját autonóm körében oly szabad és egymástól annyira független, hogy maga a helyzet kizár minden avatkozási lehetőséget.

Adjuk mindezekhez még azt, hogy a közös birodalmi kormányának sincs hazánkban semmi közvetlen végrehajtási joga fenn tartva — kivéve a hadsereget mai állapotában — hanem a delegáció végzeményeit is magyar felelős miniszter hajtja az országban végre.

Mindezekben bírnak az alkotmányosság mindazon attribútumait, a mit csak kapcsolatos viszonyban bírní lehetséges, s bírnak önálló fejlődésünk minden eszközeit, melyekkel ha jövőt nem bírnak hazánkban teremteni, sorsunkat magunk érdemelnők meg.

Amde ne ámitsuk magunkat, hogy az alkotmány formáinak egy részével meg van téve minden, miből hazánk felvirágzása következhetik.

A mostani törvényhozás az alkotmány fejlesztésében hatalmas lépéseket tett előre, de ma még csak azon ponton áll, hogy az alkotmányos közegek fensőbb körét rendezte s csak annál fejezte be a szervezetet.

Az ország kebelében az organismus maga még rendezetlen s szabálytalan.

Megyéék, városok, községek még mind a régi állapotban sinlenek. Törvényszolgáltatási rendszerünk még nélkülözi az újabb viszonyokhoz illesztést. Adórendszerünk hiányai egészen fennállnak, beszéde egy szerencsétlen idő hagyományként csaknem érintetlen fennáll.

A belső szervezkedés nehéz gondja csak ezután áll elő hazánkban, midőn már hála az égnek a kapcsolati viszonyokból eredő nehéz kérdéseket jobbadán sikerült megoldani, s a delegáció rendezve, saját hivatását megkezdheti.

Es a kérdések ezen megoldásában fekszik az 1848 továbbfejtése, s az akkor kimondott nagy elvek kifejlesztése s az életbe átültetése.

Ha intézményeink egész rendszere az 1848-ki elvek alapján átalakítva s berendezve lesznek, ha ezen intézményekben a felelős miniszteriumtól le a községekig elő lesz állítva az összhangzó egybefüggés, ha a képviselői elv s ennek gyakorlatánál a censalis jogosság, a törvény előtti egyenlőség valóságá vált az országos benső intézmények rendezésében is, akkor leend 1848 minden következményeiben helyreállítva.

De mindezt őszinte vállvetéssel s egyesült erővel vihetjük ki mi hamarabb, nem sopánkodó panaszokkal, gyanúsító vádakkal, melyeket ha a párttaktika dictál is, de a haza érdeke és valódi hazafiság csak kárhoztathat.

Hugh Mac Culloch,

az egyesült amerikai államok pénzügyminiszterének nézete a pénzről.

Az egyesült amerikai államokat a rabszolgásá megszüntetése érdekében viselt polgárháború az európai nagyobb államokban napirendé vált pénz és hitelzavarok nagy mérvben érték; az államosság tetemes összegre növekedett, mely az európai államoknak nem igen enged elsőséget. Most a béke helyreállítva a pénzügyi viszonyokat is rendbe akarják hozni és Hugh Mac Cullochnak a congressus elé terjesztett jelentésében igen sok figyelemre méltó foglaltatik, mi főképp a pénz és hitel operációkkal nagyon is meglátogatott osztrák birodalomra s ne tagadjuk hazánkra néve is, igen tanulságos.

Ezuttal a jelentésnek a pénz természetére vonatkozó — habár általunk nem egészen helyeselt részét igatjuk ide, hogy különösen a papir pénz fogalmára néve lássuk e különben nagyon is lelkiismeretes és gyakorlati pénzügyi szakférfi eszméjérását.

A pénz egyszerűen csereeszköz és értékmérő. Mint csereeszköz könnyűt a cserét és ez által szűkségképen a termelésre ösztönzők gyanánt hat. Ebből azonban nem következik az, hogy a csere azon arányban könnyítetik és a termelés azon arányban emelkedik, a melyben a pénz megszorodott. A pénz érték mérő, de nem teremt szűkségképen értéket.

A pénz okvetlenül kivált és szűkséges csereeszköz a magánosok és nemzetek kereskedésében, a pénz nagy inger az emberi tevékenység és szorgalom országában; de bármily nagy legyen is hatalma s bármily szűkséges legyen az emberiség előhaladása és fejlődésénél, mégis meg van a határ, a melyen túl a pénznek tömege nem mehet, annélkül, hogy nagy előnye ne kockáztassa.

A csere könnyítése és az értékek meghatározására bizonyos mennyiségű pénz szükséges; magától értetődik e mennyiséget előre meghatározni nem

lehet, de a pénznek többségét vagy hiányát valamely ország iparának és kereskedésének állapotja után könnyen fel lehet ismerni.

Minden országban épen annyi pénzre van szűkség, hogy ez által a vállalkozási szellem ébren tartassék, a munkaerők elfoglaltassanak, a csere gyorsasága eszközöltessék de nem többre. Mihelyest a forgalomban levő pénznek összege ezen mennyiséget felülhaladja, e körülmény az ipar hanyatlása, az árak emelkedése és a productív ipar helyett a spekulatióra való nagyobb hajlandóság által azonnal jeleztetik. Különösen ez az eset, ha a forgalomban levő csereérték, a pénz, benem váltható papirpénzből áll. A vertpénz, a világnak ezen forgalmi eszköze, a kereskedelmi törvény szellemében a világ egyik országából a másikba vándorol, mi által a pénz egyik helyen túlbőségig soha sem gyűlhet egytűre; s ha a nemzetgazdaság elveivel a törvényhozás nem ellenkezik, ugy a nemzetgazdasági törvények önmaguk elhárítandják a forgalmi eszköz összehalmozása által netán bekövetkező rendeltenségeket.

A forgalmi eszközöknek az említett mérvnél nagyobb összehalmozása nemcsak az árak emelkedését, hanem a munka csökkenését is eredményezi; a vert pénz pedig természeténél fogva azon országból, hol túlbőség létezik, kiszivárog azon tartományokba, hol a munka inkább kerestetik s hol az árak nem emelkedtek oly magasra; s azonnal visszafolyik, ha a rendes állapot beállott. Ez által a vertpénz nemcsak a csereforgalom szabályozójává lesz, hanem az ipar és a vállalkozási szellem ösztönzőkévé válik.

Ugyanez áll a beváltható papirpénzről is, mely beválthatóságánál fogva hosszabb idő tartamra túlbőségben soha sem lehet; de nem áll soha be nem váltható papirról, melynek forgalma természetesen csak helybeli, és mely nem volna beváltás hiányában, ha épen túlbőségben nem volna; ezáltal azonban értéke bizonytalan és folytonosan habozó. Az egyedüli kivétel erre néve akkor keletkeznék, ha a papirpénz forgalmát egyedül az állam kelleikre szorítanók. Bocsássunk ki bármicsoda törvényeket, hogy a papirpénznek hitelt és értéket szerezzünk, a be nem váltható papirpénz mindig értéknélküli valuta maradand.

A kísérlet, hogy a papirpénznek értéket tulajdonítsanak, az által, ha törvényes fizetési közegnek mondatik, nem tétetett meg az éj. amerikai egyesült államok által először. Más nemzetek ugyanezen experimentumot s pedig ugyanezen eredménnyel, de sőt kártékonyabb hatású következményekkel megkísérelték. Valóban, kevés kivétellel, valamennyi nemzet, mely papirpénz kibocsátásával kezdé pénzügyi műveleteit, a papirpénz elérte-telenülései folytatta a papirpénz kibocsátását.

Nincs ugyan veszély, hogy az egyesült államok is e ponthoz fognak jutni, de félni kell mindig a veszélytől, ha az értékesített papir nem tekintetik bajnak. — Be nem váltható és értékesített, törvényes fizetési közegnek elismert papirpénz kellenes, de demoralizáló családás. Kellemes, mert nagy mennyiségben van jelen és látszólagos jólét előteremtése által esz; de demoralizáló, mert a nép öntudatát nem teljesített ígéretekkel ronjtja.

A tulajdon minden nemének ára az egyesült államokban a háboru alatt majdnem háromszor nagyobbodott; de ezen áremelkedés nagyobbára a forgalmi közegek szaporodása által keletkezett s ez utóbbinak elérteletlenítésére mutat. A forgalomban levő pénznek vételereje (Kaufkraft) e pénz szaporodásával egyenlő arányban esőkkent. A farmer pl. egy bushel gabnáért kap 3 dollárt, de e három dollár reá néve csak annyi értékkel bír, mint előbb egy dollár. Az áremelkedés tehát csakis látszólagos.

Ezen ok (a forgalmi közegek szaporodása) az árakat a feleslegzótt magasságban fogja tartani mindaddig, míg létezni fog; s az áremelkedésből folyó haszon csak látszólagos, csak képzelt, de a belőle következő baj való s létező. Okos ember nem fogja állítani, hogy saját vagyona vagy a nemzet gazdagsága az értékmérő értéktelen volta miatt nagyobbodott. Ha a papirpénz forgalma a következő évben az egyesült államokban meg kétszeresedik, s a tulajdon ára szinte kettős leend, vajljon állíthatni-e, hogy a tulajdon értéke csakugyan kétszer nagyobb? Vagy ha a forgalom kétszer kisebb s a földbirtok ára ugyanazon arányban esőkkent volna, vajljon csakugyan értékesített lenne-e a földbirtok?

Az előbbi esetben a valuta ugyanazon arányban vesztett értékéből, a mely arányban a pénz mennyisége nagyobbodott, a második esetben ugyanannyit nyert volna, a mennyivel a pénz kevesbedett. Az árak emelkedése és esőkkentése — ha egyéb okok közbe nem jönnek — az értékmérő mennyiségének nagyobbodása vagy kisebbbedéséből következik anélkül, hogy maga a tárgyak értéke változnék.

Közgazdasági Statistika.

— Az ausztriai kereskedelmi marina 1867. év végével 7386 hajóból állott 317,632 tonna terjedelemmel; s így 146 hajó és 11 261 tonnával gyarapodott 1866 hoz képest. E hajók közül hosszújárata 577, — 254,140 tonnával; 70

gözös 34,103 tonnával; 18 hajó 5833 tonnával hajótörést szenvedett, vagy más módon juttottak tönkre; 26 hajó 5499 tonnával eladatott. 42 hajó 20,526 tonnával épült és 18 hajó 7580 tonnával külföldről vétetett. — A hajógyárakban alkalmazott személyiség 1867-ben tett 2507 egyént; s valamennyi keresk. hajón levő személy 1867 január 1-én 22,614 főre rugott.

A repacukor társulat Bécsben a repacukor szállítási vitelbérét a külföle tartományokra néve összeállította; e szerint Brünből Prágán át Párisba egy tonnánál, vagyis 20 vámmázsáért a vitelbér 82-85 franc (beleértve már a raktározási s vámilletéket); — Prágából Antwerpenig transito 100 kilo után 5-45 fre; Prágából Párisig (egész kocsis teherben 200 vámmázsával) 67 franc; — tisztított cukor, ha rendeltetési helye Triest vagy Olaszország s legalább 200 mázsányi egész kocsis szállítmányban szállítatik, Prágából Bécsig 0-91¹/₂ krajczár vámmázsája után.

Bécsből tovább a déli vaspályatársulat mázsa és mérföldenként 0-01 ftot követel, hozzá számítva még az ágiót és a mellékdíjakat; — Triestből Constantinápolyba 1 forintot vámmázsája után, nagyobb szállítmányoknál azonban az osztr. Lloyd társulat engedményeket ad, ezek iránt akár közvetlen Triestben, akár Bécsben a társulat ügynőségénél kell a szükséges lépéseket tenni.

LAJTHÁNTULI ÜGYEK.

A megalakult bécsi parlamentarizmus miniszterium — melynek névsorát már közöltük — tegnapelőtt tette az esküt ő fge kezébe.

A személyiségek iránt kevés volt a kétség és habozás. Auersperg hg már évek óta minden íngásoknál emlegetteték mint miniszterelnök. Giskra, Berger és Herbst a bécsi parlament oly coriphaeusai, kiknek a miniszteriumba lépése kétségbe sem jöhetett, ha az valóságban parlamentarizmus akar vala lenni.

Giskra és Berger már 1865-ben, a birodalmi tanács akkori ülészaka alatt, a legőszintébb hajlammal voltak a magyarrakkal kibékülés iránt s kárhoztaták a kormány merev politikáját, mely a kibékülési lehetőséget kizárta. Általában e két miniszter egyike (Berger) már akkor kivált a bécsiek sorából s mint a parlament legmegragadóbb szónoka, abban különbözött mindig, hogy a merev centralizmusnak nem volt embere.

Herbst, kit a közvélemény pénzügyminiszternek szánt, ugy látszik nem volt rábészélhető, hogy e minőséget elvállalja s így Brestl lett a pénzügyminiszter. Herbst a ház legelmébb szónoka, az igazságügyi tárczát veszi át.

Bizonyosnak hirdetik, miszerint a miniszterium programot fog közzétenni, melynek lényege abból álland, hogy az államesőd eszméjét határozottan visszautasítja, az állam hitelének helyreállítását ígéri s ennek eszközéül a hadsereg leszállítását említi meg.

Mi is azt hiszük, Lajthán innen és Lajthán tul most az állapotok enyhítésére elengedhetlen rendszabály a közös kiadások lehető alászállítása, s ha valósággal sikerül 65 millióra a hadsereg kiadásait szorítani, már nagy lépés leend téve azon czél felé, melyhez a birodalom két felének törekedni kell.

Báró Beust már osztályát be is rendezte, ha a személyiségben nem eszadunk, ott szomorú emlékt nevet is olvastunk. Mindenesetre mi a birodalmi miniszterium megalakulásánál nem érezhetünk abban megnyugvást, hogy annak tagjai közt hazánkfia ninesen.

Mint ezt már bécsi levelezőnk minden nehézségeivel kifejtette régebben, mi a birodalom miniszterei közt a g y a r n a k létét a rendszerből folyó szűkségességek tekintjük.

A magyar delegáció felelős miniszterekkel áll szemben, s magyarul tárgyal, az tehát lehetlen, hogy a discussióknál, hol a miniszteriumnak felvilágosításokat kell adni s a tárgyalásokra ügyelni, a nyelvet ne értse, melyen tanácskoznak.

Ezen csak egy lehetne még segíteni, ha tárczanélküli miniszter szaporítaná a birod. miniszterek számát.

Még arra is kell némi tekintetnek lenni, hogy a velünk közös bir. miniszteriumok körében magyar hazafiak is alkalmazassanak, mert ezen miniszteriumok nevezetes iskoláját képezendik a legfontosabb hivataloknak, s a kezelés által formálnak ki államférfiakat, pénzügy embereit s katonákat az administratív téren. — Hazánkfiak a birod. ügyek kezelésében sem lehetnek idegenek és járthatlanok.

A bécsi miniszterium kinevezése tegnap jelent meg hivatalosan a „Wiener Zeitungban.“ A miniszteri névsor.

Miniszterelnök: Auersperg herceg.
Miniszterelnök helyettes s egyidejűleg honvédelmi és rendőri miniszter:

Taaffe gróf.
Kereskedelmi miniszter: Plener.
Cultus és közoktatásügyi miniszter: Hasner.
Földmívelési miniszter: Potocki.
Belügyminiszter: Giskra.

Igazságügyminiszter: Herbst.

Pénzügyminiszter: Brestel.

Tárca nélküli minisztr: Berger.

Ezekben kívül még több kéziratos tartalmaz a hivatalos lap. Auersperg herceg, mint az urak házának elnöke, felmentetik ebbeli hivatalától. Helyébe még nem neveztetett ki más. Taaffe gróf a Lipót rend nagy keresztjét nyerte: Giskra második osztályu, Becke az első osztályu vaskorona renddel díszítetett; Hye fölmentetik az igazságügyi, cultus és közoktatásügyi miniszterium vezetésétől s az első osztályu vaskorona rendet nyeri.

Ezután közzétetik az 1867. decz. 21-iki törvény, mely szerint a felelős miniszterium felhatalmaztatik a fennálló adókat ugy, mint eddig, január 1-jétől 1868. márczius végéig beszedetni.

TÖRVÉNYHOZÁSI ROVAT.

A honvédelmi m. kir. miniszterium valamennyi törvényhatóságnak. Azon előfordult eset alkalmából, hogy bizonyos visétségben bűnösnek talált szabadságos altiszt, illető polgári hatósága által, a folyó évi octóber 5-dikén 15,848. szám alatt kelt miniszteri rendelet ellenére, testi fenytékekkel illetetett, s ennek következtében az, a katonai törvényszék által utólagosan bekíváandó vizsgálati ügyiratok alapján altiszt rangjától is meg fog fosztatni, ismételve felhivandónak találatik a közönség, hogy a fentebb hivatkozott rendeletnek alattas közegei által annál szigorubb érvényt szerezzen, mivel az ily módon megfenyített szabadságos és tartalékos altisztek polgári hatóságoktól vett büntetésükön felül, mint a legénység fölött tekiutéllyel többé nem bírható egyének, altiszt rangjuk elvesztése által kétszeresen és a polgári egyéneknél sokkal súlyosabban fenytette-nének.

Midőn tehát az említett rendeletnek szoros megtartása ezennel ismételve meghagyatik, egyszersmind kijelentetik, hogy az az ellen jövőben vétő polgári tisztviselőik irányában foganatosítandó fegyelmi vizsgálat és feleletre vonás véget a m. kir. belügyminiszter ur fog megkerestetni.

Kelt Budán, 1867. évi deczember hó 21-én.

A m. kir. igazságügyi miniszterium, f. évi octóber 1-én 3460. szám alatt kelt rendelete kapesában köztudomásra hozza:

1-ör. Hogy az Erdélyre néve addig fennállott legtöbb törvényszék, mely utóbbi időkben Kolozsvárt tartotta székhelyét, f. é. deczember 31-kén működését befejezi s feloszlatatik.

2-ör. Hogy azotul a legfőbb bíraskodást Erdélyre néve a magyar királyi Kuria kebelében Pesten alakított erdélyi osztály fogja gyakorolni, melynek működése 1868. évi január 1-jén veendi kezdetét.

Kelt Pesten, 1867-ik évi deczember 28-án.

A m. kir. igazságügyminiszteriumtól,

Kereskedelmi miniszterium. A „Lloyd“ egyik utóbbi számában a kereskedelmi miniszteriumot interpellálja, hogy a már hónapok óta egy enquete tárgyaláson megállapított s a kereskedelmi- és iparkamrák szervezésére vonatkozó törvényjavaslatot úgyszólván feledésnek engedi át. Részünkről csakis esatlakoznunk kell e felszólaláshoz, mert a kereskedelmi s iparkamrák mielőbbi rendszeresítése s különösen hazánk törvényhozása által leendő elismerése ez intézmény jótékony hatására néve egyaránt kívánatos; egyébiránt az ipar s a kereskedelmi törvények s az ezekkel összeköttetésbe levő egyesületi s részvénytársulati törvények is égető kérdések, melyeknek minél gyorsabb megoldását az egész ország várja.

LAPSZEMLE.

G h y e z y nek ismeretes nyilatkozata, ugy látszik, annyira meglepte a „Hon“ töredékét, hogy új évi gratulatók helyett nehéz fegyverzetű exposékat írnak — saját menstégükre.

Keglevich Béla gr. G h y e z y nek és Kemény Zsigmondnak felel egyezre.

Értekenyen sértve találja magát a Napló által Jókai nyilatkozatára használt jelző — pártcsin következtében. S igyekszik bemutatni, hogy ez szakadás már a baloldal által tavaly nyáron elfoglalt párt program elfogadása alkalmával is előrelátható volt.

G h y e z y azon észrevételére, hogy a balközép többsége, mely a delegációban való részvételre elhatározta magát, azt mondja a nemes gróf, hogy ez érdemben szavazás nem történt, s ha nem is vindikálja saját pártja részére a többséget, nem engedheti, hogy az azért kisebbségnek nevezessék.

Ugy véli Keglevich gr., hogy jöhetnek oly kérdések is vita alá a delegációban, melyek az ellenlék kebeléből ott levő tagok állását vagy pártjukét lehetetlenné teszik. Mert vagy pártolják a kormányt ott, s akkor az ellenléki szerep itthon fictio, vagy külön véleményét megtartva, nem szá-

vaz. De ez utóbbi elenkező véleménye Jókai színté Jópillantások delegationalis conc színekkel eseteli ségeket és kudarc radéka az lesz, hogy tot tartva fognak visszaterni.

Jókai három e közép tagjai a d jukat az általános szavazásnál vélemény lik. Ez az első.

A második az fognak mint ellenző hogy elveiknek viszsza.

A harmadik zék formulázott vinnak ki, s ekkor ok kerülnek ki.

E három eset legvalószínűbbnek

A P. N. a p l ó

kozik ez évi legelő enged az észlelőne közé, melyek az

pedig or zágytűllé közjogi viszonyok latnak a pragmatil getlen önállósága ki egy ország con

fejlesztést tüzte el tények keretén tú ahol az új évvel

egyensúlyba jött állott be, ezeket

ben van. Lehet, képes megmenten

tól, de a kiegyezé felelőség terhet; képesek voltak, melyet okos, higa kitűzni.

A M. Ujs vajjon mi uton si nagy rombolások győződésben, mer szerint rombolás

lamítás szűlőoka hogy a közönségi leuségét, jölte fe

író sem tudott me olvasóira hagyja

Az eszményi vannak képviselő ügy szerencséje, pathiák mellett, séklet jut többség

Azt már igé oldalról, hogy gyilkosság. Hye földén, irhat ak bosszúja érné, de nemesisét kikért

Alkotmányos rata hoz törvény törvényeket s az nagy többsége

zet akaratának a eszeklménye. Va vesztette volna tu szabadságának szűső bal töredé

Tréfa beszé

HATÓS

Heves György, Dob László hármas évi programja

Tények győ elkövet a nép fel

tok iránti bizalt látja saját szerve asztal mellett és senek a nép félre

Pártjára ke lenlegi feleős k hazafias önértzet nek tekintetbe v Elmوندják

lásokat. Olyan az, u melyik pártbeli kép nem is form

A végkötön s ez épen a me tainkra néve. A jobb olda

Ragaszkodó azoknak az a mával lett é Ezen elő szentesített törvé többi párt között

Igy van ez megyékbe is.

De ez többi esetben a magyar érdekekkel ellenkező vélemények nyerhetnek túlsúlyt.

Jókai szintén felszólal. Jöspillantásokat vet a középbal tagjainak a delegationalis concertben jutandó szerepre. Élénk szavakkal eseti a rémet, mely nagy lehetetlenkedés és kudarcot fog hozni Ghyezyekre, s záradéka az lesz, hogy lesütött szemekkel bűnbánatot tartva fognak előbbi pártállásuk emberei közé visszatérni.

Jókai három esetet tart lehetőségek. T. i. A bal-közép tagjai a delegatióban ellenzéki álláspontjukat az általános vitákban tal nem terjesztve, a szavazásnál véleményüket a többségnek alárendelik. Ez az első.

A második az, hogy mint itthon, ott is küzdeni fognak mint ellenzék, de sikertelen, s a nélkül, hogy elveiknek érvényt szerezhetnének, térnek vissza.

A harmadik végre abban áll, hogy az ellenzék formulázott elveinek a delegatióban sikert érjenek ki, s ekkor alkotmányos fogalmak szerint a kertünek kormányra.

E három eset közül Jókai a másodikat tartja legvalószínűbbnek.

A P. N. a pló a lefolyt év eredményeivel foglalkozik ez évi legelső számában. Világos pillantást enged az észlelőnek a törvényhozás nehéz munkái közé, melyek az új alkotmányt szülték. Mivelhogy pedig az országgyűlésünk tevékenysége mind eddig jogi viszonyokra irányult, a birodalmi kapcsolatoknak a pragmatia sanctio alapján, hazánk független önállóságávali kiegyeztetésére, a történet, az egy ország constituálásának önelekvő szervező feladatát tüzte elbeszélésének tárgyal, az adott körülmények keretén túl nem léphet. Esméit ott végzi, ahol az új évvel a kiegyezett s az által a bensősleg egyensúlyba jött monarchiára nézve új korszak állott be, ezeket mondja: „A jövődö Isten kezében van. Lehet, hogy a kiegyezkedés nem lesz képes megmenteni a birodalmat a végzet csapásaitól, de a kiegyezés vezetői bátran elvállalhatják a felelősség terhét; mert megtették mindazt, mire képesek voltak, s a cél, melyre törtek, az volt, melyet okos, higgadt politikusként észlél kellett kitűzni.

A M. Ujság a fölötti töprekedésében: vajjon mi uton sikerült a bécsi politikának oly nagy rombolásokat vinni véghez a nemzeti meggyőződésben, mert a kiegyezkedés műve, e lap szerint rombolás — úgy találja, hogy minden calamitás szülőke a Deákpart. Ugy véli a M. Ujság, hogy a közönségi politika feloldozta a haza függetlenségét, jóléte feltételeit. Miért? erre maga ezikkirő sem tudott megfelelni, s elégségesnek tartá, ha olvasóira hagyja a bizonyítás mesterségét.

Az eszményi politika ábrándjainak is megvannak képviselői alkotmányos országokban, s az ügy szerencséje, hogy minden látszólagos sympathiák mellett, a eszelekvés terén, a józan mérésleket jut többségre.

Azt már igen sokszor hallottuk a szélső baloldaltól, hogy az új alkotmányrend nemzeti önállóságát. Ilyet, a gondolat és sajtószabadság földén, irhat akárki is anélkül, hogy a hatalom bosszija érné, de anélkül mégsem, hogy a logika nemességét kikérülhesse.

Alkotmányos fogalmak szerint a nemzet akaratához törvényeket, alkot constitutiót, s a mely törvényeket s az ebből folyó alkotmányt a nemzet nagy többsége hozta képviselők által — az a nemzet akaratának alkotmányos formák között kitűnt eseménye. Vajjon a nemzet nagy többsége elvesztette volna tudatából s lelkiismeretéből a haza szabadságának és jólétének érzetét? s azt a szélső bal töredéke birja csupán talizmányul? Tréfa beszéd.

HATÓSÁGI ÉLETLÜNK.

Heves megyében Almásy György, Dobozczy István és Kovács László hármas aláírással megjelent a deákpart programja, melynek lényege következő:

Tények győzték meg, hogy a baloldal mindent elkövet a nép felzaklatására, s a törvényes állapotok iránti bizalmatlanságra s ez által szükségét látja saját szervezkedésének, hogy ez által zöld asztal mellett és társadalmi téren mindent elköveszenek a nép félrevezetésének ellenére.

Partjára kelnek nyilván és határozottan a jelenlegi felelős kormányt nem vak hódolattal, de hazafias őszinteséggel és a kibontakozás nehézségeinek tekintetbe vételével.

Elmondják ennek folytában politikai hitvallásukat.

Olyan az, melyet minden kivétel nélkül bármelyik pártbeli nemcsak aláírhat, de józannul más-kép nem is formulázhat.

A végülönbség csak egyetlen tételben van s az épen a megszorított tény politikai állapottainkra nézve.

A jobb oldal ugyanis azt mondja; Ragaszkodunk az 1848 ki törvényekhez és azoknak az 1867 ki koronázás alkalmával lett életbeléptetéséhez.

Ezen életbeléptetési mód, azaz a szentesített törvény képezi a válfalat a Deák- és többi párt között.

Igy van ez az országgyűlésen. Igy ment át megyékbe is.

Az országgyűlésen is csak nálunk tapasztalható abnormitas, miszerint fennálló most szentesített törvény, még pedig kölesönös pactum conventum helyét foglaló államalapítvány képeze a párok elválásának alapját. S az orszá gyűlésen is helytelen megérthetlenség a rend fogalmával.

De mit keres a pártalap a megyékben?

A hatóságok jogát, politikai tárgyak vitáit a gyűlés körébe vonni, tagadni senki sem fogja, sőt azok iránt közvéleményt készíthetnek elő, levelezhetnek, petícionálhatnak, — de miután, mint megye, sem képviselőt nem választ, sem utasítást nem ad, hogy egyedül politikai nézet szolgáljon párt alapjában, ez gyakorlatilag.

Ha a hatósági képviselő feladatának az új viszonyok közt meg akar felelni, mindinkább szükséges a megyei kormányzat practicus terét figyelme tárgyál elfoglalni, s ott ellenőrködő hatását kifejteni.

A mely pártalap az országgyűlésen helytelen, a megyékben annál helytelenebb, mert erre hivatva sincsenek, s mert a törvények elleni izgatásba mennek át, rendezett viszonyok közt nem is tűrhetők.

Borsod megyében, mint már ezt említettük is, szünte kihirdeti programját a deákpart.

Egészen egyezik szövege a hevesmegyeivel, azon különbség mellett, hogy határozott többségben lételet nyilván kimondja.

Ha már a sors úgy akarta, hogy még a megyékben se vehessünk vállat vállnak, hanem meg kell oszolnunk, óhajtni kell, hogy ne csak egy párt legyen tevékeny, hanem egyesüljenek azok is, kik védik a fennálló törvényeket s megnyert eredményeket.

1848 ban meghatározák és szentesítetik a törvény, nem sokára rá e szentesített törvények megtámadtatának fegyverrel, és mi védettük vértünkkel is.

A törvények megtámadása jogos-e és kevésbé bűn-e, ha ezt nem idegen, hanem a mieink teszik? S lehet-e összetett kezekkel nézni, a mit a megyékben elkövetnek a fennálló törvények elleni izgatásban?

Arra való legyen e nekünk önálló saját kormányunk, hogy mi a Bach-rendszer alatt összegyűlt, de kitörni nem lehetett mérget most egyszerre áradásként öntsük a hazára?

Ennek csak az vet véget, ha a jobboldali párt mindenütt tevékenységbe lép s paralyzálja a destructiv hatást.

Békésmegye bizottságának mult hó 25 én megtartott közgyűléséről, tárgyalmas miatt, csak mai számunkban szólhatunk. E gyűlés egy ünnepélyes jelenettel kezdődött meg, a menyinyben ekkor br. Wenckheim Béla, mint a megye volt főispánjának arcképe a megye termében lelkes üdvözlés közt felüggesztetett. Ez alkalommal a pénzügyminiszter újabb rendelete folytán a megye meghagyta tisztviselőinek, hogy a fogyasztási adók iránt a pénzügyi közegeknek segédkezet nyújtsanak, kikötvén azonban, hogy a szerződések érvénye a törvényhozás intézkedésétől függesztendő fel; hasonló óvás mellett rendelte meg a katonakorba esők összeírását is.

Gömör és Kishont bizottsága a katonakorba esők összeírásától az országgyűlés újonozási határozata előtt vonakodván, feliratot határozott. A megyei házszabályok javaslatát pedig, minthogy a megyék a legközelebbi időben ugys új rendezés alá kerülnek, félretették. E bizottság a lenárdfalvi hidvámost is eltörölte, és ez évi költségvetését 100,000 forintban alapította meg.

Ungmegyében Deák-kör alakult meg, mely a mult hó 30-ik napján az ottani megyeház nagytermében közgyűlést tartott, melyben e kör végelegesen megalakult s a tisztviselők megválasztattak, továbbá a részvénydíjak meghatározattak, és a kör helyiségéről intézkedés történt.

Pest szab. kir. fővárosa képviselőtestületének tanügyi bizottsága oly tervezetet terjesztett az utolsó közgyűlés elé, mely szerint az összes városi elemi tanítók fizetése felemeltessék, és pedig oly módon, hogy az általánók (sajnos, hogy e címet még használunk kell!) legsekélyebb díja 500 frt. és a főtanítóké (!) pedig 1200 frt legyen. E jelentés a gazdasági bizottsághoz utasított véleményezés végett; — hinni akarjuk, hogy e bizottság nem fog azoknál gazdálkodni, kik a legbecsessebbel — gyermekeinkkel — foglalkoznak.

INTÉZET S EGYLETEK.

— Az országos m. köznevelési egyesület 1867-ki decz. 12-én tartott választmányi üléséből kiemeljük a következőket. 1) A decz. 8 ki közgyűlés által elfogadott alapszabályok fölterjesztésének eszközésével dr. Apáthy István v. tag bizatott meg. 2) Schvarecz Gyula elnök kijelenté, hogy az egyesület előmunkálatainak eddigi költségeit magára vállalja; a mi hálás köszönettel jegyzőkönyvbe iktattatni rendeltetett. 3) A decz. 8-án megalakult szakosztályok kebeléből egyelőre választott hat hat választmányi tagok ezennel az illető szakosztályok elnökeit és jegyzőit saját kebelükben megválaszták következő eredménnyel, u. m.: a statisztikai osztály elnöke lett dr. Henszmann Imre, jegyzője Jakabfalvy Gyula; a nevelési szakosztály elnöke Zoványi Mihály, jegyzője Fekete József; a kezelési szakosztály elnöke dr. Apáthy István, jegyzője dr. Mihályi Izor; a segeleyezési szakosztály elnöke tolesvai Nagy Gedeon, jegyzője Mátyus Izor. 4) A kezelési szakosztály egy hangverseny rendezésével bizatott meg. 5) Egy

ügynökség állítása iránti tervadással is a kezelési osztály fog foglalkozni. 6) A hazai elemi tanodáknak a kassai kereskedelmi kamara által gyűjtött s egyesületi elnök, Schvarecz Gyula, által bemutatott statisztikai táblázatait egybeállítás végett a statisztikai szakosztály vette át. 7) A Kubinyi Lajos által a decz. 8-ki közgyűlésben följajlott 100 példány jules műnek átvételére és elárúsítására a kezelési szakosztály kéretett föl. 8) A szakosztályok elnökei megbizattak, hogy az elnökségeik alatt álló szakosztályok tagjait összehívni és a szakosztály rendeltetését velök közölni s az ügyrendet kezdeni sziveskedjenek. Közli Rapos József, igazgató titkár.

— A budapesti önkényes tüzoltó egyesület mult héten megtartott közgyűlésében, Beliczay Imre korelnökösödése alatt mindennek előtt az ideigl. jegyző Follmann Alajos az egylet keletkezése óta történetéről kimerítő jelentést tett; több tag indítványára a pesti tornaszegylettel egyesültes határozatilag elfogadattott, ennek létrehozására pedig egy hat tagu bizottmány lön kiküldve. Ugyanezen alkalommal gróf Széchenyi Ödönnek az egylet életbeléptetése körül tanusított buzgalmaért és fáradozásáért a közgyűlés hálás köszönetet fejezte ki, s azt a jegyzőkönyvben megörökíteni határozta.

— Az első gyógyintézeti társulat a budai Siklósi-féle vizgyógyintézetet megvette s ezt most Solyom Blasius és Seyler Gyula uraknak adá bérbé. Dr. Vajda János ápril 1-jével veendi át ez intézet vezetését; így talán ezen intézet is fog majdan emelkedni.

— A pesti jótékony nőegyesület által évenként rendeztetni szokott álarozos bál, mely mindig különféle érdekesebb tárgyak kisorolásával van összekötve, a jövő farsangban január 19-én a vígáda termeiben fog megtartani. Ezen rendezés a legszebb és legkedélyesebb mulatságra a közönséget jó eleve akartuk figyelmeztetni.

— Pályázat. Az országos Erdészeti Egyesület Losonczon tartott f. évi közgyűlése 200 frt pályadíjt tűzött ki egy az alsóbb rendű műszaki segédszemélyzet tanítására szánt és az erdészet alapvonalait népszerű nyelven röviden fejtegető kézikönyvre, melynek tartalma 4—8 nyomott ívre terjedhet, egyedül azt tárgyalhatván, minek ismerete az érintett erdészeti személyzet számára mulhatlanul szükséges. Az idegen kézzel leíratott pályaművek a szerző nevét tartalmazó és bepecsételt jelíges levelek kíséretében legkésőbb az 1868. évi július 31-ig az országos Erdészeti Egyesület igazgató választmányához Pestre küldendők. Az említett határidő eltelte után érkező művek pályázatra nem bocsáttatnak. A nyertes mű szerzője sajátja marad s díja a Debreczenben tartandó 1863. évi közgyűlésen fog kiadatni. Az országos Erdészeti Egyesület választmánya nevében. Pesten, deczemb. 21.

Bedő Albert egyesületi titkár.

UJDONSÁGOK.

— Ő Felsége ismét többrendbeli pénz adományt volt kegyes, a Buda városi tanácshoz, az ottani szegények köz i kiosztása vége küldeni.

— Újév napján minden egyes miniszteriumnál a tisztelő küldöttség nagy számmal jelent meg, hogy azon férfiaknak, kik 18-évi kinos szenvedés után, most először állanak a magyar felelőskormány élén, azon szerencsekívánatokat tolmácsolják, melyeket a testületnek épügy, mint e haza minden józan, higgadt polgárja a miniszterium iránt érez. Vezérelje az égi Gondviselés parlamentariskormányunkat továbbra is, hogy a megkezdett uton haladva, szegény hazánknak üdvöt hozzon!

— A „Magyarország“ című politikai napi lap ez év utolsó napján bevégezte pályafutását. Az napi tárezájában azonban necrologot irt maga felett, melyből mindenki megtudhatta, hogy a szerkesztőség tagjainak ma letett tollai másnap a „Századunk“ című új lapban kezdik meg működésüket. Sok szerencsét és — hosszú életet!

— Egy nagy tűzveszélyről értesített a miniszterium. E szerencsétlenség Zalamegyében Szt-Gróth nevű községben történt. Az irtó tűz oly szörnyen dühöngött, hogy 62 ház lett a lángok martalékja, s 500 ember szenvedett e által kárt.

— A vasárnap este Pestről elinduló vonatnál egyik szolga legrött, szerencsétlenségére a kocsi alá esett, s a már induló mozdony átment a szerencsétlen testén, ki azonnal meghalt. A szerencsétlenség neve Gótz Miksa, ki 5 árvt hágyodt maga után.

— Benedek Aladár újabb költeményei elhagyták a sajtót, igen csiros tartalommal. Benedek leggyöngébb költeményében is mindig van valami, a mi az olvasó lelket meghódítja. Az ő borongó, sőt gyakran komor világnézete ép oly jogos, mint Komócsy derült, könnyed verselése. Benedek lantjáról még irodalmi elleni is elismerőleg nyilatkoznak. Ajánljuk ezen egykötetű költeményeket olvasóink pártfogásába.

— Babos Károly, a budai népszínház sugója, igen ügyesen összeállított „Népszin-

házi zsebkönyvet“ irt 1868 ik évre. E kis munka a színházi személyzet nevéin s egyébb, az intézet szervezete és működésére vonatkozó részeken kívül, még egykis vígjátékot, Aesop. A szürke kabát“ ját tartalmazza. A kiállítás egyszerű ugyan, de izletos.

A „Függ. Lap.“ magántávürgönye.

Berlin jan. 2. A „Provincialcorrespondenz“ írja: A népszellem, valamint a kormány szilárd akarata elég kezességet nyujtanak az iránt, hogy a béke áldásai biztosítva lesznek. A tábornokok újévi tisztelgése alkalmával Wrangel a királyt, mint szövetségvezért üdvözölte. A király bizalmát fejezte ki a sereg hadképességében valamint azon meggyőződésért, hogy a dolgok jövőben békés uton fognak fejlődni.

Haag jan. 2. Németalföld kormánya elfogadta a meghívást a konferenciákhoz.

Páris jan. 2. A mai esti Moniteur hozza a császárnak választát az újévi fogadtatásnál A nunciuskak beszédjére t. i. ezeket mondta: Szerencsés vagyok, hogy az új évet, mint mindig, a hatalmasságok minden képviselőinek körében kezdhetek, s állandó óhajomat kijelenthetem, hogy a legjobb vonatkozásokat akarom fenntartani. Köszönöm azon szerencse-kívánatokért, melyeket önök a hatalmak nevében Franciaország, családomnak és magamnak hoztak. A párisi érsek üdvözlésére a császár ekkép válaszolt: Önnek szerencse-kívánatai a császárnénak, a hercegeknek, és nekem mélyen hatnak reám, én tudom, hogy ön vallás érdekeit nem fogja a haza és civilisatio érdekeitől elválasztani.

Bécs jan. 2. A hiteljegyek kisorolása alkalmával a következő sorozatok huzattak: 147, 260, 717, 740, 920, 951, 1253, 1363, 1383, 2236, 2255, 2278, 3036, 3452. Főnyeremény serie 717, és pedig 1 szám. Második nyeremény „ 2278, „ „ 92 „ Harmadik „ 1363, „ „ 12 „ Negyedik „ 1363, „ „ 95 „ Ötödik „ 2236, „ „ 84 „

KÜLFÖLD.

Szemle.

A harezias szellő, mely Szajna mellől ismét fujdogálni kezd, orkászertű jellemet öltött magára a törvényhozótestület termében, s a „France“ hasábjain.

Franciaország féltékenysége, mely a porosz seregek győzelmeivel szemben katonai dicsőségét elhalványodni látta, a császári politikában támadt dissonantiát a csataterén véli feloldandónak.

A második császárság szakított a napoleoni politikával, s mig I. Napoleon Osz és Németországban az állami öszszérő felbontására tört, a jelen kormány nagy államesoportulások egyesítését segíti elő.

Részt vett Éjszak-Németország egyesítési művében, támogatja az olasz-egységet. A nemzetiségi politika azonban oly következményeket hozott magával, melynek szigora Franciaország békéjére komoly válsággá lehet.

Poroszország megunt a francia barátságot, s oly irányu következkésben keres támaszt, melyek Franciaország keleti érdekeivel ellenkeznek.

Ugy látszik ez okozza a vészkongásokat, melyekben a francia sajtó utolérhetlen.

Orosz lapok egy idő óta angol, és porosz követség után vágyakodnak, s elég volt az orosz követ közölnyének, a Le Nordnak egyetlen nyilatkozata, hogy a Courtier Français az angol-orosz-porosz szövetséget még létesíltnek declarálja, s ebből casus bellit jósoljon.

E szövetség háború a tavaszra, kiált fel a nevezett lap. Sőt több mint háború. Az coalitio.

Ha e combinatio csakugyan helyes alapokon nyugodnék, ugy mindenki beláthatja, hogy nem ok nélküliek a francziák aggodalmai.

A fekete pont a keleti égen csakugyan nem csalódás.

A helyzet mindinkább növeszti a bonyodalmasakat. S ha való, amit avatott körökben rebesgetnek, hogy a sz. pétervári kabinet ultimatumot akar a Portához meneszteni, melyben ezt felhívja, hogy Krétát minden haladék nélkül engedje át Görögországnak, akkor a keleti kérdés már a végletek pontjain áll.

A lengyelek, ugy látszik, buzdítva Párisból már is nagy mérvű tevékenységet fejtenek ki, hogy a beköszöntött év elejére kilitásba helyezett eseményekre zaklatott honfitársaikat előkészítsék.

Számos lengyel jegyeztetik be Langiewicz, vagy a török hadseregébe.

De Oroszország sem hunyja be szemeit a közeledő vihar előtt.

Dél- és nyugat- Lengyelország határain magtárak építettek s roppant mennyiségű gabnával töltetnek meg.

